

saken. Och ingen annan synes ana detta och till min nyfikenhet.

Gör upp en plan för Dina Föreläsningar med beräkning af timmarnes antal och, hvad på hvarje timma bör medhinnas. Eljest misslyckas Du – fastän ingen ann säger Dig det, och Du icke tror min utsago. Tag öfverallt litteraturen med; och kan Du anföra något om folkbildningen, om massornas sym- och antipatier, om deras religiösa tro, folkskolornas skick – N. B. icke förordningarne utan verkställigheten – kommunalväsendet på landet och åkerbrukets skick, så lär Du något nytt. Den politiska historien ensam är för vår tid utan intresse, och entusiasm för de politiska personligheterna, om den mera kan väckas – bringar falskt insigt.

Tag för all del bort de första bladen i Dina historica. Du tror om publiken för litet och om Dig själf och oss alla litterära småheter för mycket.

Säg icke heller för någon annan, hvad Du sade mig om Din broder August. Andan kröner verket. Han är själf förlåtligt betagen af sin verksamhet; men börjar finna, att han är mera skapad att gifva impuls och styra, än att lägga hand vid saken, d. ä. njuta äran utan arbetet. Meningen att regenerera landet genom dess brottslingar är en ärelystnadens frestelse att frisäga sig från det skenbart ringa; hvarigenom detta väl kan misslyckas. Det är möda nog, att bland tie syndare rädda en; men att af de tie göra humanitetens apostlar, dertill har ingen mensklig förmåga hunnit. Bevises genom Magisterpromotionerna. Sveaborgarne torde icke vara lämpligare ämnen än kandidaterna. – Lef Väll!

tuus Snellman,

P. S. Du ser att Brevfets yttre är misslyckadt; skrif blott Din tanke om innehåll och afsändning.

143 F. CYGNÆUS – J. V. SNELLMAN 17.XI 1848

HUB, JVS handskriftssamling

H:fors d. 17 Nov. 48.

Käre Broder,

Jag har dröjt att besvara Din, mig nog sent i handakomna, skrifvelse vida längre än Din naturliga otålighet väl hade velat det. Jag hvarken bör eller vill såsom skäl för dröjsmålet åberopa öfvermått af sysselsättning af annat slag än correspondence på denna tid. I sådana fall som detta måste man taga sig tid och tillfälle, på bekostnad af hvad helst det än vara månde. Då jag likväl procrastinerat, har det endast skett derföre, att jag gerna velat lemna Dig underrättelse om att jag fullgjort Ditt vänliga uppdrag såsom sig vederbör. Ty värr, har det dock icke än lyckats mig tills dato. Dermed är i alla fall intet försummadt. Äfven om Lit(teraturens) torra Farbror ej skulle göra sig det onödiga besväret att anföra besvär – såsom det påstås att han hafver för afsigt – kan ju ej fråga bli om afgörande i saken innan tidens fullbordan. Jag anser mig i alla fall böra öfverlemnna bepröfvandet, huruvida själfva corpus delicti i original skall komma till sin destinationsort eller ej, åt en karl, som menar Dig och Dina sträfvanden särdeles väl, och som själf på ort och ställe till hands, vida bättre än jag är i tillfälle att bedöma personer och förhållanden – för ögonblicket. Ty det skulle göra mig ondt ifall jag

genom framläggande af ifråga»v«arande» scriptum i otid, skulle i stället för att befordra framgången, bidra till att äfventyra densamma. Och jag kan ej annat se än att en skrifvelse af den anda och kraft, som endels röja sig deri, skulle åstadkomma, kastadt i ett svagt kåril, en förskräckelig gäsning – af förskräckelse. På mitt ansvar ensamt kan jag således ej taga, att åstadkomma en slik skakning af »darrning och fasa» bland nutidens lättskrämde Troer och Achäer. Andamålet, hvilket Du vill uppnå, är såväl för mig som för det allmänna allt för viktigt, för att jag skulle låta locka mig att riskera hela affärens framgång genom en kupp, hvartill ögonblickets brusande ifver förledt Dig sjelf. Och just emedan det så är, vill jag härvid tillägga: Misslyckas den befodringsplan, vid hvilken Du fäster, och det med största skäl, vida mera vikt, än det roar Dig att inbilla Dig sjelf och andra, så är skulden dertill numera endast och allenast Din egen – ingen annans, eho det vara månde. Inga anspråk på martyrs ära står således härvid att vinna. Du faller sanne»rligen icke offer för andras persecution, ifall ödet skulle vara så hårdhänt att det kastade en alnsticka eller en pirunpaska mortel i stället för den litterära pennan och den scholastiska ferlan i Din hand. Du behöfver ju endast göra en promenad till den stora staden. Derpå beror *allt*. Genom en quart timmas förnuftigt samtal kan årslångt dumt 20 sqvaller och prat förflygtigas såsom en tom rök och eländigt munväder, sådant det ock är. Sedan, såsom jag det tog för afgjort, consistorii pluralitet betedt sig ädelt och humant, är vårt lands Univ»ersitet liksom vårt land sjelft, åt hvars allmänna röst besagde Consistorii» votum gaf uttryck, utan skuld: med godt samvete kan hvar och en säga: ich habe das Meinige gethan; thut ihr das Ihrige.

Ifall Du finner för godt att behedra den och dem, hvilka inbjudit Dig, med Ditt besök, så torde det vara lämpligast att Du utväljer till läger hvarifrån Du bryter fram med Dina operationer, Lithauiska Regementets casern. Slå Dina bopålar neder hos Din gamle Parisiske 30 bekante min bror Gustaf. Han skall härbärgera Dig uti sin kammare med all vänlighet. Hos hans Regementschef lefver Du hvar dag kräseligen och af dennes hustru omhuldad Du såväl för Din egen som min skull, på det aldra hjertligaste. Hans tjugo kameler och kareter af alla dimensioner komma Dig särdeles väl till pass i den omäteliga staden. Du får än en gång njuta af underbart herrlig Italiensk musik, hvilken återljudande emot drifvorna, gör en tiodubbelt ljufvigare effect än annorstädes i verlden. Litteraturbladet kommer att af denna 40 rolighet också hafva sin goda känning; och hufvudsaken är: Du blir den ende philosophiae professor i Norden, så det hörs. Om icke, icke, fruktar jag. Välj nu, raske Hercules, vid skiljovägen mellan den trånga spången till disken eller ett stockhus – vid en såg likväl naturligtvis – och den breda stråten till det gröna consistoriella rådsbordet. Men välj förnuftigt, och sök ej framdeles vältra på annat oskyldigt folk Ditt eget fel, ifall emot förmodan Du skulle fela.

Då jag nu, så godt jag det förstått, sagt ut det som Din frid tillhör, har jag väl ock rätt att säga något om mig sjelf. Du föreställer Dig, att jag »tror för mycket om mig sjelf». Det är så Ditt vanliga sätt att uppmuntra Dina vänner – i hvardagslag. Men hvad mig beträffar, är det likväl ett misstag. För att en gång för alla säga rent ut sakens sammanhang, så är det min, allvarligaste öfvertygelse, att huru klen mening än mången, med aldra största fog, må hysa om mig, ingen dock kan anse mig för en så stor stympare som jag vet mig vara sjelf. Skillnaden mellan mig och Er andra besticker sig deri, att jag sällan anser mig befogad att vara – blygsam på andras bekostnad. Jag icke 50

allenast lemnar Er alla i Ert värde: jag erkänner detta med största fröjd, också af ett slags horror vacui, som kommer mig att rysa för det elände, hvilket skulle råda, ifall alla vore lika skrala som undertæckna>d. De der par sidorna som göra Dig så stort bekymmer, och dem Du nödvändigt vill castrera bort, äro, sanningen att säga, platt icke ett uttryck af förmåtenhet, utan tvärtom. Det behof att erkännas något så när såsom menniska, hvilket lärar deri röja sig, har hufvudsakligast ammat af öfvertygelsen att ytterst få, särdeles i framtiden, torde anse sig befogade att erkänna rättmätigheten af så förmätna anspråk. Det

10 lilla jag förmått och möjligen än förmår uträtta lefver och dör med mig, med ögonblicket, åtminstone synbart, äfven om jag skulle våga hoppas att en eller annan verkning af min subordinerade verksamhet obemärkt och osynligt kunde sträcka sig bortom min hastigt glömda graf. Om mig, mer än om någon annan utaf oss, hvilka så länge vi traska omkring inom dessa fattiga och trånga kringhägnader, tyckas göra något »bruit», gäller det vågade Beskowska påståendet: ögonblicket är hans efterverld. Jag måste ha folk framför mig och sjelf stå inför dem, för att man skall veta att jag finnes till. När jag går bort, är det inom några dagar eller väckor såsom om jag aldrig funnits till, såsom om

20 mitt hjerta icke hade klappat också af varma slag någon gång. Just detta bestämda medvetande deraf, att ögonblicket för mig är allt, har äfven förorsakat att jag stundom otidigt knorrat, då jag tyckt att man alltför hårdhändt roat sig med att förbittra den fattiga fröjd, detta vanskliga lifselement kunnat förunna mig.

En annan skulle kanske känt någon uppbrusning af fåfänglighet vid anblicken af de massor, som trängt sig på de academiska> bänkarna under mina föreläsningar. Deraf har jag ej haft den aldra ringaste känning, och detta ingalunda endast derföre, att jag är van vid att man har godheten höra på mig, då jag har någonting att säga. Hufvudorsaken är den, att ingen bättre än jag sjelf känner min eländiga okunnighet i de ämnen, jag nödgas föra till torgs, och denna – ehuru på sätt och vis ursäktelig derigenom, att jag under min lefnads bästa period, uti hela elfva års tid icke haft ringaste anledning, och föga tid och tillfälle att sysselsätta mig med det som hetat vara mitt förnämsta

30 lifsstudium, åtminstone i dettas hela omfattning – är det som synnerligast knäcker mig. Deraf är det en, visserligen naturlig, men högst bedröflig följd, att jag får lof att med största vederböda dageligen läsa mig in i min läxa, för att ej alldeles komma på skam och åtminstone något så när rädda apparencerna. Ingen lärar väl på min skenbart

40 näsvisa mine läsa en bekännelse härom, och likväl är det luttet elände med hela denna ståt – och kan ej annorlunda vara. Så dum<ty> blygsam är jag väl ej, att jag ej stundom skulle känna mig hafva egt något *anlag* för slika förchafvanden; men dervid har det och till det mesta beklagligtvis stannat. »Börja från början nu åter, tid ej tillåter», sjöng salig Sjöström, prosaiskt som vanligt, men sannare än han eljest plågade dikta. Mitt lif har hittills pluttrats bort på småsaker. Huru skulle jag då med en sådan öfvertygelse kunna hängifva mig åt drömmar om storhet, från hvilka Du gerna vill väcka mig – i fåvitsko.

Men af denna nedslående känsla utaf egen skralhet, är det mig ej

50 möjligt att draga den slutsatsen, att jag bör söka nedsläpa andra till samma tillstånd af contrition. Tvärtom gläder det mig allt ännu att se ungt folk sätta sitt lefnads mål något högt, äfven om framtida erfarenhet skulle öfvertyga dem derom, att de stannat något derunder. Speciell anledning till belåtenhet dermed, att jag motstod lusten att uppmuntra August stackare med en exposition af Din tro på hans

lätjefullhet, hade jag för en väcka sedan, vid pass. Några ögonblick sednare än jag varit på vippen att göra det, insjuknade han, iföljd af öfveransträngning vid sina i stort uppfattade pligters skötande så våldsamt, att, hade ej snar hjälp i vår vän Jennifers gestalt framhunnit, han sannolikt nu vore i förtid borttagen från alla sina uppoffringsrika, af armod kringhvärfda, planer, så fulla af chimère de än må synas dem visom.

Sedan han till sitt yttersta framlevat consequent i sina inconsequenser, hvilket röjde sig genom hans votum till Din förmån – vederlade Linsén här om dagen Geitlins tro på de dödas uppståndelse och evinnerligt lif. – Få se när vår stund är kommen.

Helsa med all hjertlighet Din Fru et comp^{agnie}, och laga så att hon styr åt Dig med det första till den alltafgörande färden.

Tuus Fredr. Cs.

144 J. V. SNELLMAN – F. CYGNÆUS 27.XI 1848
HUB, Coll. 41

Broder Cygnæus!

Jag skrifver genast svar, emedan det dock skall skrivas, och Ditt bref gifvit mig mycket att betänka.

Först faller det mig likväl på, att orden så öfverallt i verlden måste vägas med guldvgit. Så finner jag, då Du anförer såsom mina ord, »att Du tror för mycket om Dig sjelf», att något i mitt bref måste förekomma, som Du gifvit denna öfversättning. Ty, ehuru jag icke erinrar mig, hvad jag skrifvit, vet jag dock, att jag icke kunnat skriva, hvad jag icke kunnat tänka. Om jag sagt, att Du tänker för stort om allas våra litterära förhållanden och för smått om publiken, så har detta icke samma mening. De omtvistade sidorna har jag ingalunda ansett för dokumenter angående Din sjelfuppskattning, utan de ifrågavarande fakta för obetydliga att framställas som stora svårigheter förknippade med stora uppoffringar, och har dock dervid sett med allmänhetens ögon, icke precist med egna. Ty allmänheten dömer blott efter det skrifna ordet. En munter eller helt prosaisk recit kunde vara helt annat. Att Din framtid är annat än ögonblicket, vill jag hoppas, minst lika mycket, som jag hoppas det för mig sjelf – och derom hade jag hellre kunnat säga: lika litet. Men äfven om Din blygsama åsigt vore riktig; så kan jag icke begripa annat, än att sidor, sådane som de anförda, konfiscera äfven ögonblickets erkännande till förmån behöfvat att lätta hjertat. En författare är och måste vara publikens tjänare, för att vara dess herre. Intressen, som icke äro allmänhetens, få icke vara hans; och han kan vara säker, att hans enskilda bekymmer, äro den en leda. Sannerligen är jag icke öfvertygad, att samma publik, ehuru goda vänner vi kunna vara, med mera intresse ser mig kallas en lurk, än den ser min protest mot tillmälet. Ty det förra *kan* ske för det allmänna bästa; af det sednare har allmänheten icke minsta båtnad.

Än mera oroa mig orden angående August. Hans egna yttranden, att han ansåg sig mera kallad, att gifva impuls än utföra, samt äfven sansad mans tadel, att han mer än försigtigt omtalat *sitt* arbete – detta föranledde mina ord. Hvad jag icke ville säga till honom, det trodde jag mig honom till nytta kunna anförtro Dig, utan någon mening, att